

อัตชีวประวัติและเพลงชาติ*

โดย ปิยะชาติ มงคลไชยสิทธิ์

ใคร ที่ได้เห็นภาพฝูงชนชาวอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ นักร้องที่พากันหลังน้ำตาด้วยความดีใจหลังทราบผลคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดว่า คำสั่งถอนชื่อพวกเขาออกจากทะเบียนบ้านโดยนายอำเภอไม่ถูกต้องตามกฎหมายเมื่อเร็วๆ นี้ นั่น คงมีความรู้สึกที่ไม่แตกต่างกันมากนักคือพลอยปลื้มปีติยินดีไปกับเขาด้วยเพราะผลจากคำพิพากษาดังกล่าวทำให้ความฝันของชาวบ้านจำนวน ๑,๒๔๓ คน ที่ต่อสู้ผ่านกระบวนการยุติธรรมมานานถึง ๓ ปี เป็นความจริงขึ้นมาได้ความเป็นคนไทยที่มีสัญชาติไทยอย่างสมบูรณ์เหมือนเช่นคนไทยอีก ๖๑ ล้านคนที่อยู่ร่วมผืนแผ่นดินเดียวกันคือความฝันที่พวกเขาปรารถนาแม้กรมการปกครองจะพยายามยึดความมีสัญชาติไทยดังกล่าวต่อไปด้วยการให้ชาวบ้านกลุ่มนั้นพิสูจน์สิทธิเป็นรายบุคคล แต่นั่นก็มีใช้เรื่องใหญ่ในความรู้สึกเพราะพวกเขาพร้อมที่จะพิสูจน์ด้วยความจริงกับเรื่องนี้มานานแล้วเพียงแต่ที่ผ่านมาเจ้าหน้าที่รัฐไม่ยอมเปิดใจและให้โอกาสเท่านั้นเอง การมีสัญชาติไทยอย่างสมบูรณ์

มิได้มีความหมายเพียงแต่ทำให้พวกเขามีสิทธิในฐานะคนไทยอย่างครบถ้วน ไม่ว่าจะเป็นการมีบัตรประชาชนมีโอกาสได้เล่าเรียนตามสถานศึกษาระดับสูงต่อได้รับความคุ้มครองดูแลในทุกสวัสดิการจากรัฐ สามารถเข้าทำงานตามสถานที่ปกติได้ ฯลฯ แต่เหนืออื่นใดคือความภาคภูมิใจที่ได้เป็นประชาชนคนไทย ไม่ใช่คนเถื่อนไร้สังกัดประเทศ ดังที่ถูกเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองประหัตประหารให้อย่างไรก็ตาม ที่ปลายด้ามขวานทองกลับมีคนไทยจำนวนหนึ่งซึ่งมีความคิดเห็นเป็นอีกอย่างพวกเขารู้สึกรังเกียจในความเป็นคนไทยไม่ต้องการมีสัญชาติไทยเหมือนเช่นที่ได้รับสิทธิมาแต่เกิด ปรารถนาที่จะเปลี่ยนไปถือสัญชาติอื่นแทนคนไทยกลุ่มนี้พยายามต่อสู้อย่างสุดฤทธิ์ในทุกวิถีทางแม้แต่ความรุนแรงเพื่อปลดแอกความมีสัญชาติไทยให้หลุดพ้นซึ่งมันก็น่าแปลกตรงที่ว่า ณ พื้นที่แห่งหนึ่งของประเทศไทย มีคนจำนวนหนึ่งพยายามต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งความมีสัญชาติไทย แต่อีกแห่งหนึ่งบนผืนแผ่นดินเดียวกัน กลับมีกลุ่มคนผู้ได้สัญชาติไทยมาแต่กำเนิดพยายามต่อสู้เพื่อเปลื้องทิ้งสิ่งที่พวกเขามีอยู่อะไรทำให้ความต้องการของคนทั้ง ๒ กลุ่ม ต่างกันได้ถึงขนาดนั้นหลักเกณฑ์สากลที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ว่าจะเป็นประเทศใดในโลกนี้ยึดถือเป็นกฎข้อแรกในการพิจารณาว่าควรให้สัญชาติแก่ผู้ใดคือ เรื่องความมั่นคงของประเทศด้วยความเชื่อที่ว่า ใครก็ตาม

*นางสาวจุฬารัตน์ ชะปะนัน นิติกร สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. รวบรวมจากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันพุธที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๘ ปีที่ ๒๘ ฉบับที่ ๑๐๐๔๙ หน้า ๖.

หากถือสัญชาติใดก็ย่อมมีความรักผูกพันและภักดีต่อประเทศเจ้าของสัญชาติไม่เสื่อมคลายความเป็นชาติคือ สิ่งสูงสุดที่ผู้มีสัญชาติทุกคนจะต้องรักษาไว้ด้วยชีวิตแต่จากปรากฏการณ์ทั้ง ๒ กรณีที่เกิดขึ้น ทำให้มีคำถามขึ้นมาว่า จริงหรือที่การมีสัญชาติจะทำให้เกิดความรักชาติ หวงแหนแผ่นดินถิ่นเกิดเหมือนดังที่เคยเชื่อกันมาเพราะถ้าเป็นเช่นนั้นจริงก็คงไม่เกิดกรณีคนไทยบางกลุ่มใน ๓ จังหวัดภาคใต้พยายามต่อสู้เพื่อให้หลุดพ้นจากการมีสัญชาติไทยของตนเองและเมื่อเป็นเช่นนี้ความมีสัญชาติจะสะท้อนให้เห็นถึงความมั่นคงของประเทศได้อย่างไรกันหรือหลักเกณฑ์การพิจารณาว่าควรให้สัญชาติแก่ผู้ใดควรจะต้องมีการรอบความคิดที่กว้างไกลไปกว่าจะเน้นเรื่องเพื่อความมั่นคงของของประเทศเป็นสำคัญเพียงอย่างเดียวเพราะแท้จริงแล้วความรักชาติ ความรู้สึกหวงแหนแผ่นดินถิ่นเกิดของคนเรานั้นมาจากองค์ประกอบหลายอย่าง มิได้ผูกติดอยู่กับปัจจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการเฉพาะความมีสัญชาติอาจจะเพียงสัญลักษณะที่ทำให้เจ้าของเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ ว่าตนเองก็มีสังกัดเหมือนเช่นคนอื่น ๆ ทั่วไปในโลกเขามีกันแต่ก็มีได้หมายถึงว่าความมีสัญชาติจะทำให้คนเราเกิดความรู้สึกรักชาติขึ้นมาอย่างท่วมท้นโดยอัตโนมัติ เรื่องคนชายชาติชายแผ่นดินเป็นประวัติศาสตร์รับแล้ว บทเล่าที่เกิดขึ้นในทุกประเทศทั่วโลก และจะยังคงมีต่อไปอย่างไม่รู้จบสิ้นตราบใดที่ความเป็นชาติยังคงดำรงอยู่ในโลกยุคโลกาภิวัตน์เช่นปัจจุบันที่เขตพรมแดนเป็นเพียงเส้นขีดไว้บนแผนที่ เลยทำให้ความเป็นประเทศพร่าเลือนในความรู้สึกของมนุษยชาติมากขึ้นยังไม่เน้นการอพยพย้ายถิ่นฐานของผู้คนอย่างเสรี บวกการผสมผสานข้ามเผ่าพันธุ์ของมนุษย์ทำให้ความเป็นชาติที่บริสุทธิ์คือสิ่งที่เป็นไปไม่ได้เลยความพยายามที่จะรวมตัวกันของหลายประเทศในยุโรปให้เป็นหนึ่งเดียวในรูปแบบของประชาคม โดยไม่ยึดติดกับเส้นแบ่งพรมแดน

ตามแผนที่ หรือเผ่าพันธุ์ถิ่นเกิดตั้งที่ปรากฏอยู่ขณะนี้ น่าจะเป็นคำตอบหนึ่งที่ทำให้มองเห็นทิศทางความเป็นประเทศ เป็นชาติของสังคมโลกในอนาคตว่าจะเป็นเช่นไรหรือแม้แต่ความพยายามที่จะรวมประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามเข้าด้วยกันเป็นรัฐอิสลามโลก ก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงทิศทางของความเปลี่ยนแปลงเช่นที่ว่าโลกที่ถูกย่นย่อให้เล็กแคบลงทุกขณะด้วยการคมนาคมที่รวดเร็ว เทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ ความเชื่อทางศาสนา ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างกัน ฯลฯ กลายเป็นตัวทำลายคุณค่าและความศักดิ์สิทธิ์ของความเป็นชาติหรือประเทศให้เสื่อมมนต์ลงทุกขณะในความรู้สึกของมนุษยชาติมีความเป็นไปได้ว่า ในอนาคตอันใกล้สังกัดของมนุษย์อาจถูกแปรไปจากเดิมที่เคยยึดติดกับความเป็นคนสัญชาตินั้น ประเทศนี้ กลายเป็นคนของทวีปหรือของภูมิภาคแทนจากความเปลี่ยนแปลงของกระแสสากลโลกข้างต้น กรอบของการพิจารณาในเรื่องการให้สัญชาติแก่ผู้ใดก็ควรต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่แปรไปด้วยแค่หยิบเอาเรื่องความมั่นคงของชาติมาเป็นบรรทัดฐานในการพิจารณาอย่างเดียวยังคงไม่พออย่างวิธีพิสูจน์ความเป็นคนไทยด้วยการบังคับว่าต้องร้องเพลงชาติไทยให้ได้ถูกต้องครบถ้วนทุกถ้อยคำเช่นที่เจ้าหน้าที่รัฐยึดถือเป็นหลักปฏิบัติติดต่อมายาวนานจนกระทั่งทุกวันนี้ก็ยังคงทำอยู่ก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งซึ่งมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์กันพอสมควรว่ามีความจำเป็นต้องทำต่อไปอีกหรือไม่เพราะเอาเข้าจริงๆ วิธีการนี้มันมิได้สะท้อนอะไรขึ้นมาเลย นอกจากแค่ทำให้รู้ว่าบุคคลดังกล่าวร้องเพลงได้ไพเราะเสนาะหูหรือเปล่านั้นเองและการที่ใครจะร้องเพลงชาติได้ก็มิได้หมายความว่า ประเทศชาติจะมีความมั่นคงมากขึ้นแต่อย่างใดด้วย

